

Ústav východoevropských studií FF UK

Posudek oponenta magisterské práce¹

Jméno a příjmení autora práce	Bc. Cyril Šolle
Studijní obor	Východoevropská studia
Název práce	Komparace pojetí postsovětského období v ruských a ukrajinských učebnicích dějepisu vydaných po roce 2000
Oponent práce	PhDr. Stanislav Tumis, Ph.D.

Povinné hodnocení²

	1	2	3	4	5
Struktura práce	X				
Formální podoba práce	X				
Stylová a jazyková úroveň		X			
Výběr literatury	X				
Teoretické zpracování tématu	X				
Vlastní přínos práce, osobní	X				

¹ Nehodící se škrtněte

² Do příslušné kolonky zaneste křížek. 1 = nejlepší hodnocení, 5 = nejhorší hodnocení

zaujetí tématem					
Kreativita, původnost zpracování	X				
Splnění zadání práce	X				
Přínos práce pro daný obor	X				

Diplomovou práci Bc. Cyrila Šolleho považuji za nadstandardní příspěvek k širší tematice paměťových studií a konkrétně roli vzdělávacího procesu ve dvou největších postsovětských zemích, z nichž se v posledních letech stali vážní konkurenti. Doporučuji, aby byla po případném dalším rozšíření vydána, a to buď v knižním vydání či formou studie v českém či zahraničním prostředí. Diplomant se ve své práci v prvních dvou kapitolách soustřeďuje na vývoj vzdělávací politiky v Ukrajině a v Rusku – tyto části považuji za nejpřínosnější. Velmi detailně analyzuje strategie státu a dalších aktérů ve vzdělávací politice a zejména jejich vývoj v jednotlivých obdobích. V obou případech strategii vzdělávací politiky ovlivňoval politický vývoj v obou zemích – po rozpadu Sovětského svazu v devadesátých letech se obě snažily ve své strategii přizpůsobit demokratickým reáliím a zavést odpovídající reformy, což se v Rusku podařilo, zatímco v Ukrajině se hlavně díky prosazování patriotických hodnot a také díky chaosu v zemi nepodařilo příslušné reformy dosáhnout. S nástupem Vladimira Putina v Rusku se nicméně postupně prosazovaly negativní přístupy ke vzdělání, ovlivněné ruským autoritářstvím, prosazováním patriotismu, konzervativních hodnot, indoktrinace a nacionalismu. Na Ukrajině byla po roce 2000 situace komplikovaná a soupeřily mezi sebou tendence k reformám a k patriotickému přístupu, který definitivně převážil po roce 2014. K těmto dvěma kapitolám, stejně tak k další v zásadě metodologické, nemám z obsahového hlediska žádné vážnější připomínky.

Následující tři další kapitoly, které se snaží analyzovat vývoj zásadních učebnic v Ukrajině a v Rusku a jejich pohled na postsovětské období, považuji za taktéž velmi zdařilé, i když se mi jeví, že mají sklon k jisté popisnosti jevů zaznamenaných v učebnicích, které se odehrávaly v ruské a ukrajinské společnosti po roce 1991. Autorovi se nepochybně podařilo zdůraznit podstatné rysy vývoje, které pisatelé učebnic akcentují, nicméně se domnívám, že by výsledky této analýzy mohly být lépe propojeny s prvními dvěma kapitolami a vysvětlit či interpretovat cíle jednotlivých učebnic. Chybí mi též širší vysvětlení a cíle učebnic při utváření kolektivního vědomí budoucí ukrajinské či ruské společnosti či širší zasazení do celkové historie obou zemí. Autor například v ruském případě často konstatuje, že pisatelé učebnic přejímali zejména v pozdějším putinovském období jazyk propagandy, což je nepochybně pravda, nicméně málo si klade pro posledních 25 let otázku, na čem má být založena identita či kolektivní historické vědomí nové ruské společnosti. V této souvislosti stojí za to připomenout, že od rozpadu Sovětského svazu se Rusko potýkalo s problémem, jak definovat identitu a budovat kolektivní vědomí nového ruského národního státu, když v posledních sedmdesáti letech Sovětského svazu, respektive dalších více než 200 letech imperiálního Ruska, bylo sice Rusko v multinárodním a imperiálním státu v nadřazeném postavení, nicméně jeho identita a kolektivní vědomí byly budovány nikoli na národním, ale nadnárodním či imperiálním principu. Pro Rusko tak bylo od počátku devadesátých let složité hledat novou, čistě národní identitu, a zejména v době putinovské si stále více „půjčovalo“ hodnoty imperiálního a nadnárodního Ruského impéria a Sovětského svazu. V případě Ukrajiny bych také čekal detailnější diskusi, týkající se toho, jak od devadesátých let formování nové identity a kolektivní paměti ovlivňovala témata, jako holodomor či banderovské dědictví. Diplomant se těchto věcí lehce dotýká, nicméně detailně se jimi nezabývá. Byla tato širší témata, byť třeba skrytě, tématem, které se v učebnicích objevilo?

Z hlediska formálního mám zejména připomínky ke gramatice a některým překlepům. Zde by si finální rukopis přeci jen zasloužil pečlivější čtení. Nejedná se o nějaké dramatické chyby, nicméně jsou vadou na kráse jinak výborné práce.

Na závěr konstatuji, že diplomová práce vyhovuje všem nárokům kladeným na závěrečnou magisterskou práci a často ji vysoce přesahuje. Předloženou diplomovou práci tak

jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení klasifikačním stupněm „výborně“ (1).

Otázky k obhajobě

Prosím o odpověď na otázky vznesené v hodnocení práce.

Jednoslovné hodnocení práce: výborně

PhDr. Stanislav Tumis, Ph.D.

Podpis oponenta práce

Ústav východoevropských studií

Pracoviště oponenta práce